Datini de Anul Nou

după obiceiuri populare românești

În seara de Ajun de Anul Nou vin la gazde Steaua, Plugușorul, Capra, Ursul și Călușii; Anul Vechi îi predă clepsidra Anului Nou, iar dimineața vine Sorcova. Pentru o clasă întreagă.

Vârsta	Clasele I–II, Clasele III–IV (7–11 ani)
Durata	~12 min
Copii	10–28
Dificultate	Medie
Ocazia	Iarna și datinile de Anul Nou

O seară de 31 decembrie într-o casă de la țară. Gazdele au pregătit colaci, mere și nuci, iar Anul Vechi moțăie pe bancă, cu clepsidra aproape goală, dar nu vrea să plece până nu aude un plugușor. Pe rând, la ușă vin Steaua, plugarii cu bice și clopoței, Capra care clămpăne, cade obosită și se ridică abia când primește un măr, Ursul care joacă pe tobă și cere nuci, și Călușii cu panglici. La miezul nopții, toată sala numără împreună, iar Anul Vechi îi dă Anului Nou clepsidra: „O întorci și o iei de la capăt.” A doua zi dimineață vin sorcovarii.

Povestitorul explică pe scurt fiecare obicei: ce înseamnă, când se face și de unde vine. Toate urările sunt scrise acum, în stilul tradiției, așa că se pot învăța și recita fără grijă. Sceneta are roluri pentru 10 până la 28 de copii: urători, mascați, sorcovari și roluri fără replici pentru Călușei. E gândită pentru o serbare de iarnă a întregii clase.

Ce învață copiii

- Obiceiurile românești de Anul Nou: Steaua, Plugușorul, Capra, Ursul, Călușii și Sorcova, cu sensul și momentul fiecăruia.
- Drumul pâinii, din versurile Plugușorului: aratul, semănatul, măcinatul, coptul. Se leagă de Matematică și explorarea mediului, iar la clasele III–IV de Educație civică (comunitatea și obiceiurile ei).
- Măsurarea timpului: anul, lunile, trecerea de la un an la altul, numărătoarea inversă de la miezul nopții.
- Recitarea expresivă a versurilor populare, cu ritm și voce puternică (Comunicare în limba română; Muzică și mișcare).

- Respectul pentru tradiții, pentru gazde și pentru cei bătrâni, prin despărțirea caldă de Anul Vechi.

Distribuția

Rol	Descriere	Copii	Costum
Povestitorul 7 replici	Explică pe scurt fiecare obicei, între numere. Pot fi doi-trei copii care citesc bine și își împart replicile.	1–3	Costum Păstoriță de șezătoare Pentru un băiat: „Costum Păstor de șezătoare”.
Gospodarul 7 replici	Gazda casei: bonom, glumeț și cam pofticios la nuci. Îi primește pe toți cu brațele deschise.	1	Costum Șezătoare cu cămașă și bundiță O căciulă de miel și un coș cu nuci.
Gospodina 9 replici	Gazda casei: harnică și grijulie, a copt colaci pentru tot satul. Ea împarte darurile.	1	Costum Șezătoare cu ie și bundiță O basma și un ștergar pe braț.
Anul Vechi 7 replici	Un bătrân obosit, dar cald, care moțăie pe bancă. Se mișcă încet, sprijinit în toiag; despărțirea lui e duioasă, nu tristă.	1	Costum Anul Vechi cu clepsidră Un toiag și o clepsidră mare (o sticlă de plastic tăiată, cu nisip sau mălai).
Anul Nou 3 replici	Un copil mic, vioi și nerăbdător, care intră în fugă exact la miezul nopții. Rol bun pentru cel mai mic copil din clasă.	1	Costum Anul Nou cu ceas
Steaua o replică	Deschide alaiul urătorilor și cântă o strofă de colind. Merge încet, cu steaua ridicată sus.	1	Costum Stea de colind O stea din carton aurit, prinsă pe un băț, cu panglici colorate.
Urătorul 5 replici	Conducătorul plugarilor: spune Plugușorul tare, rar și apăsat, ca un adevărat vătaf. Rolul cu cele mai multe versuri.	1	Costum România – port de sărbătoare O căciulă împodobită cu panglici și un clopoțel mare.
Plugarii 4 replici	Pocnesc din bice, sună din clopoței și strigă „Hăi, hăi!” după fiecare strofă a Plugușorului. Unul dintre ei poate imita buhaiul: „Buuu!”	2–6	Costum Colindător de iarnă Bice scurte din sfoară împletită și clopoței. Pentru fete: „Costum Colindătoare de iarnă”.

Rol	Descriere	Copii	Costum
Ciobanul 2 replici	Duce Capra și îi spune versurile de joc. Vesel și iute, bate din palme ca să-i dea ritmul.	1	Costum Păstor cu vestă buclată Un fluier (sau un fluier de jucărie) și o traistă.
Capra o replică	Sare, se învârte și clămpăne din bot. Cade obosită și sare din nou în picioare după ce primește un măr. Rol cu multă mișcare și o singură replică: „Behehe!”	1	Costum Capra de colind
Ursarul 2 replici	Bate toba și îi spune Ursului cum să joace. Are glas puternic și o mustață desenată.	1	Costum Păstor de șezătoare O tobă (sau o cutie rotundă de carton) și două bețe.
Ursul o replică	Joacă greu și apăsat, pe ritmul tobei, apoi se rostogolește o dată pe covor. La urmă cere nuci, spre amuzamentul sălii.	1	Costum Ursul de colind
Călușii fără replici	Sar și se învârt în jurul Ursului și al Caprei, cu panglicile fluturând. Rol fără replici, pentru copiii care iubesc mișcarea.	1–3	Costum Căluț de colind cu panglici
Sorcovarii 2 replici	Vin dimineața, cu sorcovele ridicate. Spun urarea tare și ritmat, atingându-i ușor pe cei mari cu sorcova pe umăr.	2–6	Costum Colindătoare de iarnă Câte o sorcovă: o nuielușă împodobită cu flori din hârtie creponată și beteală. Pentru băieți: „Costum Colindător de iarnă”.

Decorul

Interiorul unei case de la țară: în dreapta, o masă acoperită cu un ștergar, cu colaci, mere și nuci; lângă ea, o bancă pentru Anul Vechi. Pe peretele din fundal, câteva ștergare și un ceas mare din carton, cu limbile mobile. În stânga, o ușă din carton sau doar un prag marcat pe podea, pe unde intră urătorii. În fața mesei rămâne loc liber pentru jocul Caprei și al Ursului, cu un covor moale pe jos.

Recuzita

- ☐ Colaci (adevărați sau din carton), mere roșii și nuci, pe o masă cu ștergar
- ☐ Un ceas mare din carton, cu limbile mobile, pentru miezul nopții
- ☐ Clepsidra Anului Vechi și ceasul Anului Nou
- ☐ Steaua de colind, prinsă pe un băț
- ☐ Bice scurte din sfoară împletită și clopoței pentru plugari
- ☐ O tobă și un fluier pentru Ursar și Cioban
- ☐ Sorcove: nuielușe cu flori de hârtie creponată și beteală
- ☐ Un covor moale sau o saltea subțire pentru rostogolirea Ursului

Muzica

- Steaua: strofa din text, pe o melodie de colind, sau colindul tradițional „Steaua sus răsare”.
- Plugușorul nu se cântă, se strigă: versurile sunt însoțite de clopoței, pocnete de bici și strigătul „Hăi, hăi!”.
- Jocul Caprei și al Ursului: tobă și fluier, sau o melodie populară de joc, instrumentală, cântată la acordeon.
- Finalul: cântecul din text, „Plugușor, căluț și capră”, pe melodia unei hore cunoscute de copii.

Textul scenetei

Scena 1 – În seara de Ajun

> *Casa gazdelor. Gospodina așază pe masă colacii, merele și nucile. Gospodarul vine cu un coș. Anul Vechi moțăie pe bancă, cu clepsidra în brațe.*

POVESTITORUL

Între Crăciun și Bobotează, la sate, casele sunt colindate. În ultima seară a anului, pe 31 decembrie, vin urătorii: cu Plugușorul, cu Capra, cu Ursul. Iar dimineața, pe 1 ianuarie, vin copiii cu Sorcova. Hai să intrăm într-o casă de la țară, în seara de Ajun de Anul Nou.

GOSPODINA

Colacii-s copți, merele-s lustruite, nucile-s numărate. Să vină urătorii!

GOSPODARUL

Le-ai numărat? Atunci nu mai mănânc niciuna. (Ia o nucă de pe masă.) Poate doar una...

GOSPODINA

Pune-o la loc! Sunt pentru copii. Anul ăsta vine tot satul la noi.

GOSPODARUL *(pune nuca la loc, oftând, și se întoarce spre bancă)*

Ce zici, Anule Vechi, mai ții până la miezul nopții?

ANUL VECHI *(se trezește, căscând)*

Hmm? Țin, țin... Mai am puțin nisip în clepsidră. Dar nu plec până nu aud un plugușor. Ce-ar fi un sfârșit de an fără plugușor?

> *Din culise se aud clopoței și pocnete de bici.*

GOSPODINA

Uite-i! Vin!

Scena 2 – Cu Steaua și cu Plugușorul

> *Steaua intră prima, cu steaua ridicată. După ea vin Urătorul și plugarii, cu bice și clopoței, și se opresc în prag.*

POVESTITORUL

În fața alaiului merge Steaua. Ea amintește de steaua care le-a arătat magilor drumul spre Pruncul născut la Betleem. Cu Steaua se umblă de Crăciun până la Bobotează.

STEAUA *(cântă)*

Steaua noastră luminoasă
Vine-n prag la voi acasă
Și v-aduce vestea bună:
S-o primim toți împreună!

GOSPODARUL

Bine-ați venit, colindători! Intrați, că v-așteptăm de cu seară!

URĂTORUL

Bună seara, gazde bune! Primiți cu Plugușorul?

GAZDELE

Primim, primim!

POVESTITORUL

Plugușorul e o urare foarte veche, a plugarilor. Urătorii povestesc în versuri drumul pâinii: aratul, semănatul, moara și colacul. După fiecare strofă, plugarii pocnesc din bice, sună din clopoței și strigă „Hăi, hăi!”, cum se mânau odinioară boii la arat.

URĂTORUL

Aho, aho, gazde bune,
Ascultați ce-avem a spune!
S-a sculat în zori de zi
Un plugar cu doi copii
Și-a pornit cu plugul nou,
Tras de-un bou și încă-un bou!

PLUGARII *(pocnind din bice și sunând din clopoței)*

Hăi, hăi!

URĂTORUL

Brazdă lungă, brazdă dreaptă,
Holda-ntreagă îl așteaptă!
Semănat-a grâu de soi,
Cât să-ajungă și la noi;
Spic de aur, spic bogat,
Cum nici moșii n-au visat!

PLUGARII

Hăi, hăi!

URĂTORUL

Moara macină de zor
Și făina-i ca un nor;
Gazda cea cu mâini dibace
Colăcei rotunzi ne face!

PLUGARII

Hăi, hăi!

> *Un plugar imită buhaiul: „Buuu!” Toți râd.*

URĂTORUL

Anul nou să vă aducă
Pâine, pace și noroc,
Casa toată să vă fie
Plină de cântări și joc!

PLUGARII

Hăi, hăi! La anul și la mulți ani!

> *Gospodina îi dă Urătorului un colac mare, iar plugarilor câte un măr. Urătorii se trag pe marginea scenei.*

ANUL VECHI *(încântat, bătând din palme)*

Asta da plugușor! Acum pot să plec liniștit... dar nu chiar acum.

Scena 3 – Capra, Ursul și Căluții

> *Se aud o tobă și un fluier. Intră Ciobanul cu Capra, Ursarul cu Ursul, iar după ei, sărind, Căluții.*

POVESTITORUL

După plugari vin mascații. Capra sare și clămpăne din bot, ca să aducă veselie și belșug. Ursul, condus de ursar, joacă apăsat, ca să alunge răul. Iar căluții, cu panglici colorate, joacă pentru putere și sănătate.

CIOBANUL

Ța, căpriță, ța, ța, ța,
Bate din copite-așa!
Joacă-n casa gazdei bune,
Că-i aduci noroc, se spune!

> *Pe tobă și fluier, Capra joacă, se învârte și clămpăne din bot, iar Căluții sar în jurul ei. La sfârșit, Capra se prăbușește pe covor, obosită.*

CIOBANUL

Vai! Căprița a obosit de-atâta joc! Gazdă bună, n-ai un măr pentru ea?

GOSPODINA *(îi dă Caprei un măr roșu)*

Ia, căpriță, să ai putere tot anul!

> *Capra „mușcă” din măr, sare în picioare și clămpăne vesel.*

CAPRA

Behehe!

POVESTITORUL

În jocul caprei, capra cade și se ridică din nou, așa cum un an se încheie și altul începe.

URSARUL

Și-acum, să joace Ursul! Fă loc, gazdă!

URSARUL *(bătând toba)*

Joacă, joacă, Moș Martine,
Pentru gazdele de bine;
Calcă apăsat, cu dor,
Anul nou să fie-ușor!

> *Pe ritmul tobei, Ursul joacă greu și apăsat, de pe un picior pe altul, apoi se rostogolește o dată pe covor. Căluții sar în jurul lui.*

GOSPODARUL

Așa, Martine! Se spune că, unde joacă ursul, e sănătate tot anul.

URSUL *(se ridică, își freacă burta și mormăie)*

Mor-mor! Și unde joacă ursul... se dau nuci?

GOSPODARUL *(râzând, îi dă un pumn de nuci)*

Se dau, se dau! Din partea mea, chiar doi pumni!

> *Mascații se trag și ei pe marginea scenei.*

Scena 4 – La miezul nopții

> *Lumina scade puțin. Toți se întorc spre ceasul de pe perete. Anul Vechi se ridică greu, sprijinit în toiag.*

POVESTITORUL

Și iată că se apropie miezul nopții. Anul Vechi mai are de spus un ultim cuvânt.

ANUL VECHI

Am trecut cu voi prin toate:
Prin zăpezi și flori bogate,
Prin vacanța mare-n vară,
Și-am pornit la școală iară.

GOSPODINA *(cu drag)*

Ai fost un an bun, Anule Vechi.

ANUL VECHI

S-a golit clepsidra mea,
Am muncit cât am putut;
Anul Nou, e rândul tău
Să le fii un an plăcut!

> *Anul Nou intră în fugă, cu ceasul în mână.*

ANUL NOU

Iată-mă, sunt Anul Nou,
Cu un ceas ce face tic!
Am în traistă zile noi
Și nu le-am purtat un pic!

ANUL VECHI *(îi dă clepsidra)*

Ține. E clepsidra anului.

ANUL NOU *(o privește mirat)*

Dar sus e goală! Ce fac cu ea?

ANUL VECHI

O întorci și o iei de la capăt.

> *Anul Nou întoarce clepsidra. Gospodarul mută limbile ceasului spre douăsprezece.*

GOSPODINA

Mai e doar un pic! Hai să numărăm cu toții!

TOȚI

Zece, nouă, opt, șapte, șase, cinci, patru, trei, doi, unu... La mulți ani!

> *Clopoțeii sună, plugarii rotesc bicele, toți se îmbrățișează. Gospodina îi dă Anului Vechi un colac.*

GOSPODINA

Drum bun, Anule Vechi! Uite un colac pentru drum.

ANUL VECHI

Mulțumesc. Și aveți grijă de cel mic!

> *Anul Vechi iese încet, făcând cu mâna. Anul Nou se așază, mândru, pe banca lui.*

Scena 5 – Dimineața, cu Sorcova

POVESTITORUL

A doua zi dimineață, pe 1 ianuarie, vin cei mai mici urători: copiii cu sorcova. Sorcova e o nuielușă împodobită cu flori de hârtie colorată. Copiii îi ating ușor pe cei mari cu ea și le urează sănătate și viață lungă.

> *Sorcovarii intră veseli, cu sorcovele ridicate. Gazdele se așază pe bancă, iar copiii le ating ușor umerii cu sorcova, în ritmul versurilor.*

SORCOVARII

Sorcova, vesela!
Bună dimineața!
Fiți ca bradul verde,
Ce frunza nu-și pierde,
Tari ca un stejar,
Buni ca pâinea-n dar,
Veseli ca o horă
Fiecare oră!
La anul și la mulți ani!

GOSPODARUL

Mulțumim, dragilor! La anul să veniți iar!

GOSPODINA

Poftiți colaci, mere și nuci, pentru fiecare!

ANUL NOU *(sărind de pe bancă)*

Și pe mine? Pe mine nu mă sorcoviți?

SORCOVARII *(atingându-l ușor cu sorcovele)*

Și pe tine! La mulți ani, Anule Nou!

Scena 6 – Hora de Anul Nou

> *Toată distribuția vine în față: urătorii, mascații, sorcovarii, Steaua, gazdele și Anul Nou la mijloc. Anul Vechi se întoarce și el, zâmbind, și se așază lângă Anul Nou.*

TOȚI *(cântă)*

Plugușor, căluț și capră,
Ursul mare, steaua sus,
Toate datinile noastre
Anul nou ni l-au adus!
Să vă fie casa plină,
Anul bun și drumul lin;
La anul și la mulți ani,
Cu belșug și cer senin!

> *Clopoțeii sună, toți se prind de mână și fac o plecăciune. Capra mai clămpăne o dată din bot, iar Ursul se înclină cu o nucă în labă.*

Sfaturi de regie

- Bicele nu se pocnesc niciodată spre oameni. Pentru siguranță, plugarii pot doar să le rotească deasupra capului, iar „pocnetul” îl face un adult în culise, lovind două scândurele.
- Rostogolirea Ursului se face pe covor moale, numai înainte, ca la sport. Masca Ursului și a Caprei trebuie să lase vizibilitate bună; verificați-o la repetiții.
- Repetați pe „numere”, separat: Plugușorul, Capra și Ursul, Miezul nopții, Sorcova. La final, puneți numerele cap la cap. Urătorii și mascații rămân apoi pe marginea scenei, ca să nu se piardă vremea cu ieșiri și intrări.
- Numărătoarea inversă de la miezul nopții o face toată sala. Povestitorul poate invita publicul să numere cu copiii.
- Pentru Urător, alegeți un copil cu voce puternică. Versurile Plugușorului se învață cel mai ușor bătând ritmul din palme, iar plugarii îi „suflă” prin strigătul „Hăi, hăi!”.
- La clasele I–II, replicile Povestitorului se pot împărți între doi-trei copii. La clasele III–IV, un singur Povestitor ține tot firul.

Variante și adaptări

- Cu 10 copii: Povestitorul e învățătoarea, Ciobanul e și Ursar, plugarii (doi) sunt apoi și sorcovari, iar Steaua și Călușii lipsesc.
- Cu toată clasa (până la 28): câte 6 plugari și 6 sorcovari, 3 călușari și trei povestitori.
- Versiune scurtă, de 7–8 minute: păstrați Plugușorul, Capra, Miezul nopții și cântecul final; renunțați la Urs și la Sorcova.
- Pentru o serbare cu părinții la 1 ianuarie: începeți cu Sorcova (sorcovarii pot „sorcovi” și părinții din primul rând), apoi continuați cu restul.

Costumele pentru serbare, de la Vis de Carnaval

Pentru fiecare rol din scenetă găsiți costumul potrivit pe visdecarnaval.ro: îl închiriați în mărimea copilului și îl primiți prin curier sau la locker.

Grădinițe și școli: în programul Partener Premium, părinții închiriază fără garanție, iar costumele vin toate într-un singur colet.

+40751093743 · contact@visdecarnaval.ro

Scanați și vedeți costumele

Text original Vis de Carnaval. Îl poți folosi gratuit la serbări, îl poți printa și adapta grupei tale. Te rugăm să nu-l republici pe alte site-uri. visdecarnaval.ro/scenete/datini-de-anul-nou